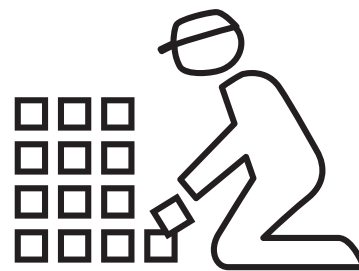

Instruktioner till Byggfabrikens kakel

Mot slutet av 1800-talet började vi bygga badrum i Sverige. Efter Stockholmsutställningen 1930 började de stora aktörerna bygga hus och lägenheter med badrum som standard. Den första tiden importerades i princip all utrustning till badrummen från England och svenska badrum har därför präglats av engelsk estetik och detta gäller även kakel. Byggfabrikens kakel tillverkas i England eller Spanien i format och kulörer som är hämtade från både viktoriansk och funktionalistisk arkitektur och återfinns i många äldre svenska badrum.

Läggningsanvisning

Läggningsanvisningen ska ses som en vägledning. Vi rekommenderar att arbetet utförs av fackmän med sakkunskap om plattläggning, material och utförande.

Planering

Innan du börjar behöver du bestämma dig för färg på fogen samt om du tänker sätta kaklet i rakt förband eller tegelförband. Tegelförband var vanligt förekommande fram till 30-talet när det istället blev standard med rakt förband. Fogens färg har gått från cementgrå fram till på 50-talet då fogen gärna skulle vara svart. Fogens bredd har också varierat från trådtunna till 50-talets lite bredare.

Mät dina väggar och studera hur plattorna skall skäras i hörnen. Ha som målsättning att inte sätta plattor som är mindre än 1/3 av ursprungsplattan.

Bestäm också var i höjddet det är lämpligt att starta beroende på skärningar och var kaklet skall avslutas mot tak. Mot golv är det säkrast att skära plattan med hänsyn till fall mot golvbrunnen.

Eventuella vaxsträngar som sitter på kaklet för att skydda plattorna i frakten får du bort genom att peta bort dem för hand eller under tvättningen av väggen innan fogning.

Sättning

Om du vill sätta kakel med trådtunna fogar är det viktigt att ha ett jämnt underlag. Börja med raden ovanför sockelraden som skall skäras mot golvet. Montera en rätskiva med ställbara fötter i våg med laser eller vattenpass. Applicera fästmassa på väggen med förslagsvis en 6 mms tandspackel och använd alltid flexibel fästmassa. Skär plattorna med en kakelskärare. Anpassa fogbredden efter alla plattor som ingår i platsättningen.

Fogning

Använd alltid flexibel fogmassa. Tänk på att skydda omkringliggande föremål som tex bänkskivan i trä som missfärgas av fog. Använder du svart, antracit eller färgad fog skall du skydda oglaserade klinkerplattor på golvet. Tejpa noga så att inget vatten kommer igenom.

Tryck in fogen med en gummiraka diagonalt över fogarna. Se till att alla fogar fylls ordentligt. När alla fogar är fyllda tvättar du rent kaklet med en svamp som du sköljer ofta i kallt vatten. Se till att få fogarna ordentligt jämna med svampen och tvätta tills du fått den fogbredd du vill ha.

Variationer

Kakel bränns under höga temperaturer för att uppnå den höga glansen. Den glaserade ytan blir då hård och spröd. Krackeleringar uppstår i glasyren om plattan utsätts för våld eller att rörelser i väggen drar i plattan. Detta är naturligt och ingenting som påverkar kvaliteten på själva plattan. Krackeleringar kan ibland synas om mörk fog fastnar i krackeleringen på ljus platta eller kan bli synliga när plattan är fuktig för att sedan bli mindre synbar vid uttorkning. Reklamationer p.g.a. krackelering godkänns ej.

Nyansskillnader

Tillverkningsprocessen är halvmanuell, nu precis som då. Denna process i kombination med glasyrens höga glans gör att färgen naturligt reflekteras lite olika i varje platta och tillsammans skapar liv och rörelse i den kaklade ytan. Blanda plattor från olika paket och bränningar vid sättning, för att få en spridning i eventuella nyansskillnader.

Glasyrer med högt oxidinnehåll, till exempel Victorian Green, är mindre lämpliga för badrum då vatten får oxiden att så småningom framträda som skiftningar i kulören.